

Ministerstwo Zdrowia

Departament
Zdrowia Publicznego

Warszawa, 20 września 2021 r.

ZPR.055.12.2021.AB

Szanowna Pani!

Odpowiadając na petycję z dnia 1 września 2021 r. (przekazaną Ministerstwu Zdrowia przez Urząd Miasta Płocka pismem z dnia 8 września 2021 r., znak: WOP-I-ZO.152.16.2021.AK) w sprawie zaleceń i wytycznych rządu dotyczących zapobiegania i zwalczania COVID 19, Departament Zdrowia Publicznego uprzejmie przekazuje następujące informacje i wyjaśnienia.

Odnosząc się do trybu nauczania w roku szkolnym 2021/2022, uprzejmie wyjaśniamy, że zajęcia szkolne rozpoczęły się w szkołach i placówkach w trybie stacjonarnym. Szczegółowe informacje na ten temat dostępne są na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji i Nauki: <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/nowy-rok-szkolny-20212022>. Ministerstwo Edukacji i Nauki we współpracy z Ministerstwem Zdrowia oraz Głównym Inspektoratem Sanitarnym przygotowało „Wytyczne dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych”, które będą obowiązywały od 1 września 2021 r. Jest to zbiór zaleceń i rekomendacji, których celem jest bezpieczna oraz higieniczna organizacja zajęć w warunkach epidemii w nowym roku szkolnym. Dokument jest dostępny na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji i Nauki: <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/wytyczne-mein-mz-i-gis-dla-szkol-podstawowych-i-ponadpodstawowych-obowiazujace-od-1-wrzesnia-2021-r>.

Wytyczne mają charakter ogólny. Ujęte w nich zalecenia dotyczą organizacji zajęć, higieny, czyszczenia i dezynfekcji pomieszczeń i powierzchni, gastronomii oraz postępowania w przypadku podejrzenia zakażenia u pracowników.

W wytycznych znalazły się także odnośniki do:

- instrukcji mycia rąk,
- instrukcji dezynfekcji rąk,
- instrukcji prawidłowego zdejmowania maseczki,
- instrukcji prawidłowego zdejmowania rękawiczek,
- wykazu produktów biobójczych,
- zaleceń w zakresie systemów wentylacyjno-klimatyzacyjnych.

Sytuacja związana z wirusem SARS-CoV-2 jest nieustannie monitorowana. Od początku pojawienia się epidemii COVID-19 podejmowane są wszelkie środki ostrożności, aby poprawić bezpieczeństwo zdrowotne w kraju oraz ograniczyć dalszą ekspansję epidemii.

Kwestie związane z funkcjonowaniem w czasie stanu epidemii reguluje aktualizowane na bieżąco rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

Rząd, mając na uwadze sytuację epidemiologiczną, w tym możliwe rozprzestrzenianie się wariantu Delta, budzącego obawy, zachowuje szczególną ostrożność we wprowadzaniu ewentualnych zmian w przepisach ww. rozporządzenia.

Decyzje dotyczące wprowadzanych bądź uchylanych obostrzeń podejmowane są podczas posiedzeń Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Są one również konsultowane ze specjalistami z zakresu zdrowia publicznego, wirusologami i epidemiologami. Istotne wsparcie dla Rządu stanowi Rada Medyczna, będąca organem pomocniczym Prezesa Rady Ministrów¹⁾.

Do zadań Rady należy:

- 1) dokonywanie analiz i ocen bieżącej sytuacji zdrowotnej w kraju, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji epidemicznej wywołanej pandemią COVID-19;
- 2) przygotowywanie i przedstawianie propozycji działań zmierzających do poprawy sytuacji zdrowotnej w kraju w zakresie przeciwdziałania COVID-19;
- 3) opiniowanie projektów aktów prawnych oraz innych dokumentów rządowych o istotnym wpływie na zagadnienia ochrony zdrowia dotyczących przeciwdziałania COVID-19;
- 4) wykonywanie innych zadań zleconych przez Prezesa Rady Ministrów.

Odnosząc się do kwestii zakrywania nosa i ust na terenie szkoły należy wskazać na regulację przewidzianą w § 25 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku

---

¹⁾ Zarządzeniem nr 205 Prezesa Rady Ministrów z dnia 6 listopada 2020 r. została utworzona Rada Medyczna do spraw COVID-19 przy Prezesie Rady Ministrów

z wystąpieniem stanu epidemii, określającą wyłączenia z nakazu zakrywania, przy pomocy maseczki, ust i nosa.

Wśród określonych w ww. przepisie wyłączeń w pkt 15 przywołanego przepisu przewidziano, że omawianego nakazu nie stosuje się w przypadku uczniów i dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym oraz osób zatrudnionych w przedszkolu, innej formie wychowania przedszkolnego, szkole lub placówce oświatowej oraz w ramach form opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 - na ich terenie, chyba że kierujący takim podmiotem lub formą wychowania lub opieki postanowi inaczej. Poza tym, w pkt 4 wskazano, że ww. nakaz nie znajduje zastosowania w odniesieniu do osoby, która nie może zakrywać ust lub nosa z powodu:

- a) całościowych zaburzeń rozwoju, zaburzeń psychicznych, niepełnosprawności intelektualnej w stopniu umiarkowanym, znacznym albo głębokim,
- b) trudności w samodzielnym zakryciu lub odkryciu ust lub nosa,
- c) zaawansowanych schorzeń neurologicznych, układu oddechowego lub krążenia, przebiegających z niewydolnością oddechową lub krążenia.

W przypadku powyższych osób wymagane jest jednak przedstawienie zaświadczenia lekarskiego lub innego dokumentu potwierdzającego całościowe zaburzenia rozwoju, zaburzenia psychiczne, niepełnosprawność intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym albo głębokim lub trudności w samodzielnym zakryciu lub odkryciu ust lub nosa, lub zaawansowane schorzenia neurologiczne, układu oddechowego lub krążenia, przebiegające z niewydolnością oddechową lub krążenia.

Ponadto, w przywołanych powyżej „Wytycznych dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych”, rekomenduje się zakrywanie ust i nosa przy pomocy maseczki w przestrzeniach wspólnych, gdy nie można zachować dystansu. Dodatkowo, rekomenduje się stosowanie maseczek w przestrzeni wspólnej przez uczniów szkół ponadpodstawowych. Wskazano przy tym jednak, że w ogólnych wytycznych nie jest możliwe uwzględnienie specyfiki każdej szkoły – małej i dużej, z regionów o zróżnicowanej sytuacji epidemicznej. Szkoły różnią się m.in. zasobami kadrowymi i związaną z tym samodzielnością w realizacji zadań wychowawczych, profilaktycznych oraz z obszaru pomocy psychologiczno- pedagogicznej. Stąd też pozostawiono m.in. w tym względzie decyzyjność i autonomię dyrektorom szkół, którzy najlepiej znają i rozumieją wszystkie uwarunkowania swojej szkoły, co da możliwość zastosowania optymalnych rozwiązań.

Do wytycznych załączony został link, m.in. do instrukcji prawidłowego zdejmowania maseczki: <https://gis.gov.pl/aktualnoscii/jak-prawidlowo-nalozyc-i-zdjac-maseczke/>.

Jednocześnie, uprzejmie wyjaśniamy, że wprowadzone w tym zakresie rozwiązania są spójne z rekomendacjami międzynarodowymi. Zasłanianie nosa i ust w szkole zostało uwzględnione w najnowszych, opracowanych przez CDC (Centers for Disease Control and Prevention), rekomendacjach pt.: „Operational Strategy for K-12 Schools through Phased Prevention”, opublikowanych 15 maja 2021 r. i dostępnych na stronie internetowej CDC: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/schoolschildcare/operation-strategy.html#fully-vacc>.

CDC odnosi się do kwestii zakrywania nosa i ust przez dzieci również w publikacji „Help Stop the Spread of COVID-19 in Children - Ways to Protect Children from getting and spreading COVID-19”: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/daily-lifecoping/children/protect-children.html>.

Mając na uwadze fakt, że sytuacja epidemiczna jest dynamiczna, to w zależności od stanu epidemicznego wprowadzane są nowe bądź odwoływane dotychczasowe rozwiązania prawne mające na celu przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się koronawirusa. Stąd też prosimy o śledzenie oficjalnych komunikatów, zamieszczonych przede wszystkim na stronie internetowej <http://www.gov.pl/koronawirus> i przekazywanych opinii publicznej poprzez media, portale społecznościowe i inne informacyjne kanały rządowe.

Odnosząc się do kwestii stosowania w szkole środków do dezynfekcji rąk, Departament Zdrowia Publicznego uprzejmie wyjaśnia, że zgodnie z przywołanymi powyżej „Wytycznymi dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych”, w zasadach ogólnych wyraźnie odróżniają konieczność dezynfekcji, odnoszącej się do mycia powierzchni detergentem lub dezynfekcji środkiem dezynfekującym przed i po zajęciach oraz higieny obejmującej częste mycie rąk (lub dezynfekcję rąk), ochronę podczas kichania i kaszlu, unikanie dotykania oczu, nosa i ust.

Wytyczne wskazują również, że przy wejściu do budynku szkoły należy zamieścić informację o obowiązku dezynfekowania rąk oraz instrukcję użycia środka dezynfekującego. Wszystkim należy umożliwić skorzystanie z płynu do dezynfekcji rąk oraz regularnie napełniać dozowniki. Rekomenduje się, aby uczniowie po przyjeździe do szkoły w pierwszej kolejności myli ręce wodą z mydłem. Dezynfekcja rąk sugerowana jest w pierwszej kolejności w odniesieniu do osób z zewnątrz.

Odnosząc się do kwestii szczepień w grupie wiekowej od 12. do 18. roku życia, uprzejmie wyjaśniamy, zgodnie z art. 68 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej władze publiczne są obowiązane do zwalczania chorób epidemicznych (w tym zakażeń i chorób

zakaźnych u ludzi). Realizacja zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych, a także innych chorób o charakterze społecznym jest możliwa dzięki racjonalnym działaniom w obszarze zdrowia publicznego podejmowanym przez organy i instytucje państwa w zakresie posiadanych przez nie kompetencji. Działania te skupiają się przede wszystkim na właściwej regulacji prawnej szczepień ochronnych, działalności oświatowo-zdrowotnej oraz w przypadku szczepień obowiązkowych na egzekwowaniu obowiązku poddawania się szczepieniom ochronnym.

Jednocześnie, należy podkreślić, że bez wątpienia szczepienia są jednym z najbardziej skutecznych i efektywnych działań profilaktycznych, stanowią najsilniejszy oręż w zapobieganiu i zwalczaniu chorób zakaźnych i zakażeń na świecie oraz zapobieganiu powikłaniom po przebyciu chorób zakaźnych. Za nader istotne uznano podejmowanie działań na rzecz promowania tej formy profilaktyki poprzez zwrócenie uwagi na ich rangę w ochronie zdrowia publicznego, bowiem wiedza o występowaniu powikłań związanych z przechorowaniem chorób zakaźnych oraz towarzysząca jej świadomość społeczna dotycząca możliwości zapobiegania im poprzez zastosowanie szczepionek jest kluczową kwestią w ochronie zdrowia.

Szczepionki przeciw COVID-19 zostały dopuszczone do obrotu w procedurze centralnej (aktualnie szczepionką dopuszczoną do stosowania u osób od 12 lat jest preparat Comirnaty firmy Pfizer). Integralną składową procesów poprzedzających dopuszczenie leku/szczepionki do obrotu (także w tej konkretnej procedurze) jest przeprowadzenie badań klinicznych, które tym samym miały miejsce, a ich wyniki zostały ocenione i zaaprobowane w stosownej procedurze przez Komisję Europejską działającą poprzez jej agencję w postaci Europejska Agencja Leków (EMA). Szczepionki, tak jak wszystkie produkty lecznicze, przed wprowadzeniem na rynek wymagają uzyskania pozwolenia na dopuszczenie do obrotu. Za dopuszczenie do obrotu szczepionek pandemicznych, zgodnie z wymogiem obligatoryjnego zastosowania przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 726/2004 z dnia 31 marca 2004 r. ustanawiającego unijne procedury wydawania pozwoleń dla produktów leczniczych stosowanych u ludzi i nadzoru nad nimi oraz ustanawiające Europejską Agencję Leków, odpowiada Komisja Europejska. Szczepionki przeciwko COVID-19 są opracowywane zgodnie z tymi samymi wymogami dotyczącymi jakości, bezpieczeństwa i skuteczności, jak w przypadku innych produktów leczniczych. Procedury rejestracyjne zostały skrócone do minimum, ale badania wykonywano według najwyższych standardów bezpieczeństwa, podobnie jak w przypadku innych szczepionek. Wydanie pozwolenia oznacza zatem, że jakość, bezpieczeństwo i skuteczność takiego produktu leczniczego

została udowodniona na podstawie odpowiednich badań klinicznych, przedklinicznych i chemiczno-farmaceutycznych. Podawanie w ramach Narodowego Programu Szczepień przeciw COVID-19 zarejestrowanych w ww. trybie szczepionek nie jest ani eksperymentem medycznym ani badaniem klinicznym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza i lekarza dentysty oraz ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne. Zatem twierdzenie, że w ramach Narodowego Programu Szczepień przeciw COVID-19 prowadzi się eksperymenty medyczne z zastosowaniem podawanych szczepionek jest nieuzasadnione i pozbawione podstaw prawnych. Wszystkie informacje związane z ich stosowaniem, w tym przeciwwskazania oraz działania niepożądane określają odnośne Charakterystyki Produktu Leczniczego. Szczepienia w Polsce są całkowicie dobrowolne. Pacjent przystępujący do szczepienia, przechodząc pozytywnie badanie w oparciu o wywiad i pytania zawarte w kwestionariuszu, wyraża tym samym zgodę na wykonanie szczepienia. Należy jednocześnie wskazać, iż posługiwanie się terminem „eksperyment leczniczy (medyczny)” oznacza konieczność spełnienia wymagań określonych w rozdziale 4 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza i lekarza dentysty, w tym definicji, celu, zasad kierowania eksperymentem, zasad udziału w eksperymencie czy zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej na rzecz uczestnika oraz osoby, której skutki eksperymentu mogą bezpośrednio dotknąć. Ponadto eksperyment medyczny może być przeprowadzony wyłącznie po wyrażeniu pozytywnej opinii o projekcie przez niezależną komisję bioetyczną. Żadna z powyższych okoliczności nie zachodzi w przypadku prowadzenia szczepień w ramach Narodowego Programu Szczepień.

Nawiązując do pytań dotyczących „akcji informacyjnej na temat szczepień w szkołach”, Departament Zdrowia Publicznego uprzejmie wyjaśnia, że Ministerstwo Edukacji i Nauki we współpracy z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji przygotowało zestaw materiałów informacyjnych dotyczących szczepień uczniów od 12. roku życia. Szczegółowe informacje na ten temat zostały zamieszczone na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji i Nauki: <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/szczepienia-uczniow-od-12-roku-zycia--materialy-informacyjne>.

Ministerstwo Edukacji i Nauki przygotowało również pakiet informacyjny na temat organizacji szczepień w szkołach, dostępne na stronie internetowej resortu: <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/organizacja-szczepien--informacja-dla-dyrektorow-szkol-i-placowek>.

Wraz z materiałami informacyjnymi do szkół został przesłany list Ministra Zdrowia do dyrektorów szkół, pedagogów i rodziców w sprawie szczepień uczniów w wieku 12-15 lat. List odpowiada na wiele pytań i wątpliwości związanych ze szczepieniami nastolatków. Wskazano w nim, że szczepionki zostały dopuszczone do stosowania po przejściu odpowiedniej procedury potwierdzającej ich bezpieczeństwo i skuteczność. W liście przedstawiono również, które szczepionki mogą być podawane dzieciom od 12. roku życia, a także przywołano dane związane z badaniami klinicznymi w tej grupie wiekowej. List dostępny jest na stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia: <https://www.gov.pl/web/zdrowie/list-ministra-zdrowia-do-dyrektorow-szkol-pedagogow-rodzicow-w-sprawie-wykonywania-szczepienia-przeciwko-sars-cov-2-wsrod-nieletnich-uczniow-w-wieku-od-12-do-15-roku-zycia>.

Dodatkowych informacji na temat przekazanych do szkół informacyjnych oraz przygotowania nauczycieli do informowania uczniów oraz rodziców na temat szczepień powinno udzielić Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Jednocześnie, uprzejmie informujemy, że od 25 sierpnia br. działa specjalny adres mailowy szczepienia-dzieci@gis.gov.pl, na który rodzice i opiekunowie mogą wysyłać pytania związane ze szczepieniami uczniów. Na wiadomości odpowiadają specjaliści z Głównego Inspektoratu Sanitarnego oraz Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych.

Z poważaniem

Dorota Olczyk
Zastępca Dyrektora

/dokument podpisany elektronicznie/